

15. strokovno srečanje konservatorjev-restavradorjev, Ljubljana, Slovenija, 7. svibnja 2015.

U Narodnoj galeriji u Ljubljani 7. svibnja 2015. godine održano je *15. strokovno srečanje konservatorjev-restavradorjev*, to jest petnaesti po redu stručni susret konzervatora-restauratora. Stručni susreti započeli su 2001. godine, u suradnji sa Muzejskim društvom Republike Slovenije i Slovenskim društvom restauratora. S vremenom je organizaciju susreta preuzeo Narodni muzej Slovenije. Svaki susret popraćen je publikacijom-katalogom naslovljenim *Strokovna predstavitev slovenskih konservatorskih in restavratorskih delavnic* koji od 2006. nosi naslov *Konservator-restavrador*. Od 2010. godine u pripremi kataloga sudjeluje i Slovenski etnografski muzej. Pod okriljem Slovenskog društva restauratora te Muzejskim društvom Republike Slovenije, katalog financira Ministarstvo kulture Republike Slovenije.

Susret konzervatora i restauratora pokriva multidisciplinarne teme, između kojih se spominju: konzerviranje i restauriranje tekstila, papira, fotografija (pozitivi i negativ), voska, slika, kamena, polikromne plastike i drva. Obradene su teme vezane za arheologiju, keramiku i staklo, metale, prirodne znanosti materijala, zidno slikarstvo i graditeljsku baštinu.

Stručni susret osmišljen je i prikazan kao izložba na kojoj se, u obliku izlaganja postera i/ili filma, svaki autor ima priliku predstaviti sa svojim stručno-znanstvenim radom. Poster dimenzija 120 x 63 cm mogli su biti predstavljeni na slovenskom, engleskom ili hrvatskom jeziku.

Uz kolege iz Slovenije, na susretu je sudjelovalo više od stotinu stručnjaka iz ostalih zemalja u regiji: Makedonije, Srbije, Bugarske, Mađarske, Italije i Hrvatske. Svojim doprinosom stručni susreti konzervatora-restauratora postali su prepoznatljiv i izvan granica Republike Slovenije.

U sklopu 15. stručnog susreta pripremljene su i održane još tri izložbe: Rastava Trubarjeve *Cerkovne ordninge* v Narodni in univerzitetni knjižnici; Priprava arhivskega gradiva za razstavo *Arhivi-zakladnice spomina* v Narodnem muzeju Slovenije; Raztava *Skriti zakladi iz Doma Jevrema Grujića* – konsrviranje in restavriranje predmetov.

Na 15. stručnom susretu konzervatora-restauratora iz Hrvatskog državnog arhiva sudjelovala je kolegica Sanela Huzjak, konzervator-restaurator, s temom *Iskustva retuša na različitim podlogama u Središnjem laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva* i Martina Bagatin, konzervator-restaurator, s radom o konzerviranju i restauriranju fotografija iz *Albuma von Dalmatien* Franza Laforesta, kojeg je predstavila pod naslovom *Konzerviranje i restauriranje fotografija iz Albuma von Dalmatien Franza Laforesta*.

Poster prikazuje rad – metode konzerviranja i restauriranja – na 147 fotografija (pozitiva) koje je izradio jedan od naših najpoznatijih fotografa i pisaca tog vremena, Franz Thiard De Laforest. Kao fotograf snimio je vrijednu zbirku te objavio mapu s fotografijama. Godine 1898. završio je svoje veliko dijelo *Album von Dalmatien* koje

je okupilo sve slike stvorene u Dalmaciji kroz posljednjih trideset godina rada. Album ima 146 albuminskih pozitiva na papiru i jedan sjajni kolodij – pozitiv na papiru, vrlo dragocjen fotografski povijesni postupak. Fotografije su bile kaširane na kartonu obloženom s obje strane papirom industrijske izrade. S vremenom zadobile su teška mehanička oštećenja – djelomična odvojenja od kartona i ogrebotine; uz rubove su bila oštećenja od vlage u obliku vodenih mrlja; vidljiv je utjecaj prašine i *foxing*. Karton je imao velika mehanička oštećenja. Proces konzerviranja i restauriranja bio je vrlo zahtjevan s obzirom na vrste oštećenja i važnost predmeta iz povijesnog aspekta (hrvatska kulturna baština).

Metoda konzerviranja i restauriranja podijeljena je u četiri dijela:

1. Identifikacija fotografskih procesa – pregled površine fotografije golim okom i mikroskopska analiza objekta, kako bi se izabrao najprimjereniji način konzerviranja.
2. Konzerviranje i restauriranje – konsolidacija poderotine (japanskim papirima, škrobnim ljepilom); konsolidacija pregiba, učvršćivanje (želatina); rekonstrukcija nedostajućeg dijela fotografije (japanskim papirima, škrobnim ljepilom); kaširanje (japanskim papirima, škrobnim ljepilom); popravci originalne zaštitne ambalaže (kutija na povijesnim fotografskim procesima); retuš.
3. Izrada odgovarajuće zaštitne ambalaže (omotnice, fascikli, mape) izrađene od neutralnih materijala – za daljnju pohranu i zaštitu fotografija i albuma.
4. Izrada pisanog izvješća i dokumentiranje.

Na posteru i u katalogu izložbe ilustracijama, to jest fotodokumentacijom, prikazani su koraci u postupku konzerviranja i restauriranja albuma. Tako se sveukupno nalazi dvanaest ilustracija (tri u katalogu te po devet ilustracija na posteru) s opisima u postupcima rada konzerviranja i restauriranja. Prikazane su albuminska i kolodij-ska fotografija (pozitivi) prije, za vrijeme i nakon restauriranja, koje su kaširane na ljepenku presvučenu obostrano papirom industrijske izrade. Svaka fotografija obrubljena je ukrasnom vinjetom tiskanom na ljepenku, sa zlatnom tiskarskom bojom.

Osim fotografija, u katalogu se nalazi opis i ilustracija s koricama albuma prije restauriranja, na kojima je zlatotiskom otisnut tekst: *Album von Dalmatien, Photographien aus der Anstalt von Franz Laforest in Cattaro*. Oštećenja na koricama bila su teška, od vlage u obliku vodenih mrlja i oštećenja od kukaca. Također su prikazane korice albuma, nakon restauriranja, tijekom kojeg je korišten japanski papir i metilcelulozno ljepilo. Opisan je i postupak izrade retuša – izrada podloge za retuš, retuš i toniranje.

15. stručni susret konzervatora-restauratora u Narodnoj galeriji u Ljubljani veliki je doprinos stručnomu usavršavanju jer se na taj način omogućava poticanje i unapređenje konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnim dobrima. Brojni

autori predstavili su svoja iskustva i zapažanja te su iznijeli i razmijenili rezultate svojih istraživanja. Upoznavanje s novim metodama, opremom, novim materijalima i novim mogućnostima na području konzerviranja i restauriranja presudni su u razvoju struke, ali i važni za zaštitu kulturne baštine u cjelini.

Martina Bagatin